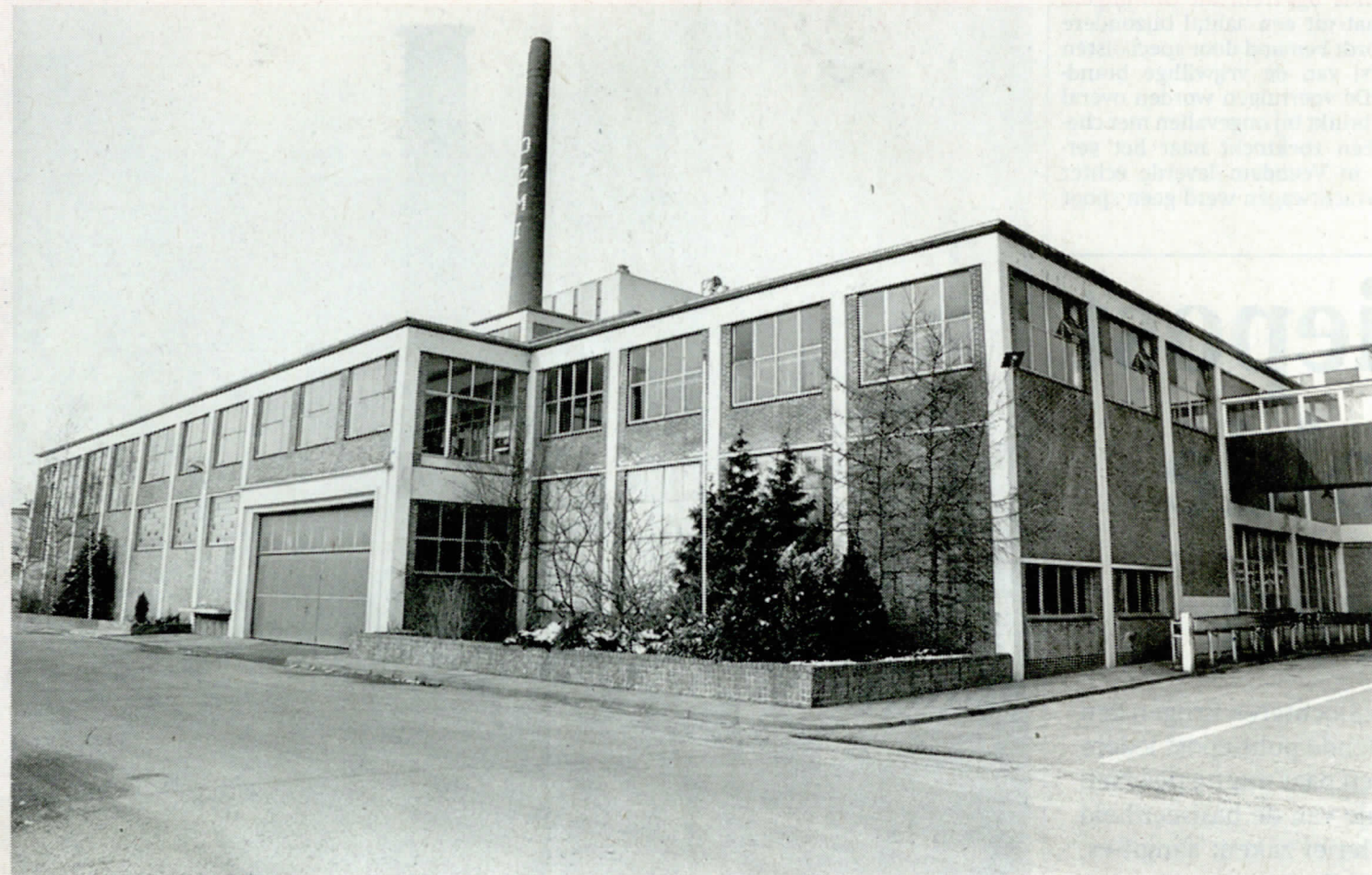


OZMI - meer dan een melkfabriek

De strijd om het bestaan was lang en moeizaam. Tenslotte moest temidden van het zuivelgeweld toch het hoofd in de schoot worden gelegd. Dat was in het midden van dit jaar. OZMI Winschoten – de Oldambster Zuivelfabriek en Melk Inrichting – was toen eigenlijk allang geen melkfabriek meer, hoewel ze in de volksmond nog wel hardnekkig zo werd betiteld. Sinds 1884 bestond die in Winschoten, opgezet door vooruitstrevende Oldambster boeren. Het werd de eerste fabriek in zijn soort in de hele provincie. En het werd ook de laatste zelfstandige.

OZMI was een eigenzinnige fabriek. Dat lag ook aan zijn directeuren. Van hen is 'Kappie' (H. Postma) wel de bekendste. Zijn bijnaam kreeg hij dankzij een stripverhaal in de toenmalige Winschoter Courant over een kleine, opvliegerige scheepskapitein. Zo was ook Postma. Altijd rumoer om zich heen, altijd het conflict zoekend. Met collega-fabrieken, met personeelsleden, met de gemeente Winschoten. Maar altijd handelend in wat hij zag als het belang van de fabriek. Want 'Kappie' was de OZMI. Dag en nacht en in het weekend stond hij klaar om in de bres voor de melkfabriek te springen. Het staat allemaal te lezen in het boek 'OZMI, een fabriek van beton' van de Winschoter journalist Cees Stolk.

Het meest interessant is het boek daar waar het het tijdperk Postma beschrijft. Niet alleen is dat overwegend nog vrij



De melkfabriek OZMI in Winschoten zoals deze in 1981 werd gefotografeerd. © ARCHIEF NVNH

recente geschiedenis, maar bovendien is het de roerigste periode geweest in de ruim honderdjarige historie van de fabriek. Postma blijkt een directeur van het ouderwetse soort, zijn wil was wet en hij was weinig gehinderd door dwarsliggende bestuursleden.

Ergens in het boek verzucht langjarig voorzitter boer Harm Migchels uit Onstwedde: "Je weet hoe Postma is. Die beslist zoiets in zijn eentje." Dat is wanneer de voorzitter met het totale bestuur een tentoonstelling in Utrecht bezoekt en plotseling geconfronteerd wordt met een aangeschafte kaaslijn die er klaarstaat. Dat was Postma, een man die er slecht

tegen kon te worden tegengesproken, een kleine dictator, wiens woord wet was. Die het bestond om personeelsleden op de meest onmogelijke uren te laten opdraven. Nee, dat deed hij niet om ze dwars te zitten, maar omdat hij dat nodig vond voor het belang van de fabriek. Het zal duidelijk zijn – zo kan men ook tussen de regels door lezen – dat niet iedere werknemer evenveel ophad met de eigenzinnige directeur. Een verbitterde strijd heeft de OZMI gevoerd met de melkfabriek in Laude bij Sellingen.

Na een jarenlange gevecht om de melk van de boeren in oostelijk Westerwolde wordt

de strijdbijl tenslotte begraven (door Stolk wat merkwaardig omschreven als 'een Bosnisch-Servisch' akkoord), maar al snel wordt ook duidelijk dat de melkfabriek in Winschoten het in zijn eentje nooit zal kunnen redden.

En toch is blijvende zelfstandigheid het beleid, waarop Postma door de jaren heen zijn kaarten heeft gezet. Of dat altijd wel zo verstandig was is de vraag. Er worden verkeerde inschattingen gemaakt (bij de Cheddar-kaaslijn bijvoorbeeld, maar ook bij samenwerking met andere fabrieken) en er mag worden betwijfeld of de directeur zich altijd door de objectieve feiten liet leiden.

Ook emotie speelde bij hem een rol. Jarenlang vocht hij tegen de DOMO.

Hij wilde kost wat kost voorkomen dat 'zijn' fabriek zou worden opgeslokt door een van de zuivelreuzen die destijds nog naast elkaar bestonden. Uiteindelijk gebeurde dat toch. En dat was toch ook de tragedie van Postma. Hij was nog niet vertrokken bij de fabriek of het roer werd radicaal omgegooid en zo kwam de OZMI na enkele jaren toch in de schoot van de mammoet terecht.

'OZMI, een fabriek van beton' is geschreven door Cees Stolk en uitgegeven bij Uitgeverij Meinders in Scheemda.